

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HOÀNG THỊ THU HIỀN

**ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG MÔI TRƯỜNG NÔNG THÔN
VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỊNH HƯỚNG, QUY
HOẠCH VỀ MÔI TRƯỜNG TRONG XÂY DỰNG NÔNG
THÔN MỚI TẠI XÃ DIỄN THỌ - HUYỆN DIỄN CHÂU
TỈNH NGHỆ AN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2012

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

HOÀNG THỊ THU HIỀN

**ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG MÔI TRƯỜNG NÔNG THÔN
VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỊNH HƯỚNG, QUY
HOẠCH VỀ MÔI TRƯỜNG TRONG XÂY DỰNG NÔNG
THÔN MỚI TẠI XÃ DIỄN THỌ - HUYỆN DIỄN CHÂU
TỈNH NGHỆ AN**

CHUYÊN NGÀNH: KHOA HỌC MÔI TRƯỜNG

Mã số: 60 44 03 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Đào Thanh Vân

THÁI NGUYÊN - 2012

LỜI CAM ĐOAN

Trong thời gian thực tập tại xã Diễn Thọ, huyện Diên Châu, tỉnh Nghệ An, tôi đã chấp hành đầy đủ, nghiêm chỉnh mọi nội quy, quy định của cơ quan.

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong đề tài: “*Đánh giá thực trạng môi trường nông thôn và đề xuất một số giải pháp định hướng, quy hoạch về môi trường trong xây dựng nông thôn mới tại xã Diễn Thọ, huyện Diên Châu, tỉnh Nghệ An*” đều được thu thập, điều tra, khảo sát thực tế một cách trung thực, đánh giá đúng thực trạng của địa phương nơi nghiên cứu.

Diễn Thọ, ngày 30 tháng 09 năm 2012

Học viên

Hoàng Thị Thu Hiền

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và nghiên cứu tại xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An, tôi đã hoàn thành khóa luận tốt nghiệp của mình. Để có được kết quả này, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự giúp đỡ chu đáo, tận tình của nhà trường, các cơ quan, thầy cô, gia đình và bạn bè. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới:

Ban giám hiệu Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, ban quản lý đào tạo khoa sau đại học cùng toàn thể các thầy cô đã tận tụy dạy dỗ tôi trong suốt thời gian học tập cũng như thời gian thực tập tốt nghiệp.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo PGS.TS Đào Thanh Vân đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn tôi trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ của cấp ủy chính quyền cán bộ các ban, ngành xã và bà con nhân dân xã Diễn Thọ nơi tôi nghiên cứu đề tài, đã tạo mọi điều kiện cho tôi trong suốt thời gian thực tập.

Trong thời gian nghiên cứu vì nhiều lý do chủ quan và khách quan cũng như là hạn chế về mặt thời gian cho nên không tránh khỏi sai sót. Tôi rất mong nhận được sự đóng góp của các thầy cô giáo để đề tài này được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Nghệ An, tháng 09 năm 2012

Học viên

Hoàng Thị Thu Hiền

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	v
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các hình.....	vii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học.....	4
1.1.1. Các khái niệm liên quan.....	4
1.1.2. Cơ sở pháp lý	7
1.2. Cơ sở thực tiễn	8
1.2.1. Một số đặc điểm về hiện trạng môi trường trên thế giới	8
1.2.2. Các vấn đề môi trường nông thôn ở Việt Nam.....	12
1.2.3 Các vấn đề môi trường cấp bách tại tỉnh Nghệ An hiện nay	17
1.2.4. Tình hình xây dựng nông thôn mới trên thế giới	18
1.2.5. Tình hình xây dựng nông thôn mới ở Việt Nam.....	24
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	31
2.1. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	31
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	31
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	31
2.2. Nội dung nghiên cứu	31
2.2.1. Tìm hiểu điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội, môi trường tại xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An.....	31
2.2.2. Đánh giá hiện trạng môi trường xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu theo mô hình Động lực – Áp lực – Trạng thái – Tác động – Đáp ứng (DPSIR).	31

2.2.3. Đánh giá tiêu chí môi trường tại xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An.....	32
2.2.4. Giải pháp, quy hoạch, định hướng	32
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	32
2.3.1. Phương pháp thu thập tài liệu	32
2.3.2. Phương pháp thống kê xử lý số liệu.....	33
2.3.3. Phương pháp tổng hợp, đánh giá, so sánh.....	33
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An.....	34
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	34
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	36
3.2. Đánh giá thực trạng môi trường xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu theo mô hình Động lực – Áp lực – Trạng thái – Tác động – Đáp ứng (DPSIR).	40
3.2.1 Gia tăng dân số.....	41
3.2.2 Hoạt động phát triển kinh tế.....	51
3.2.3. Trình độ nhận thức	57
3.3. Đánh giá hệ thống tiêu chí môi trường đã được định ra trong xây dựng nông thôn mới.	63
3.4. Các giải pháp định hướng, quy hoạch về môi trường trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn xã Diễn Thọ, huyện Diễn Châu, tỉnh Nghệ An.	64
3.4.1. Về cấp nước:	64
3.4.2. Về thoát nước thải và vệ sinh môi trường.....	66
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	72
1. Kết luận	72
2. Đề nghị	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO	74
PHỤ LỤC	77

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Diễn giải
BCH	Ban chấp hành
BNN	Bộ Nông nghiệp
BNN&PTNT	Bộ nông nghiệp và phát triển nông thôn
BVMT	Bảo vệ môi trường
BVTV	Bảo vệ thực vật
BYT	Bộ Y tế
CTCC	Công trình công cộng
CTR	Chất thải rắn
ĐBSCL	Đồng bằng Sông Cửu Long
EM	Effective Microorganisms – Vi sinh vật hữu hiệu
HTX	Hợp tác xã
MHNTM	Mô hình nông thôn mới
NTM	Nông thôn mới
NSH	Nước sinh hoạt
NQ/TW	Nghị quyết, Trung ương
SX	Sản xuất
SXKD	Sản xuất kinh doanh
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TT – BTNMT	Thông tư Bộ tài nguyên môi trường
UBND	Ủy ban mặt trận
UBMTTQ	Ủy ban mặt trận tổ quốc
VSMT	Vệ sinh môi trường

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 1.1. Tỷ lệ người dân nông thôn được cấp nước sạch ở các vùng	13
Bảng 1.2. Tình trạng phát sinh chất thải rắn	16
Bảng 3.1: Các nguồn cung cấp nước sinh hoạt cho người dân trong xã:	42
Bảng 3.2: Tỷ lệ hộ gia đình sử dụng loại công thải	43
Bảng 3.3. Tỷ lệ phần trăm các nguồn phát sinh rác thải sinh hoạt	45
Bảng 3.4: Các hình thức đổ rác của xã	47
Bảng 3.5: Thực trạng nhà vệ sinh tại xã Diễn Thọ	49
Bảng 3.6: Các nguồn tiếp nhận nước thải từ nhà vệ sinh	50
Bảng 3.7: Những loại phân bón được các hộ gia đình sử dụng	53
Bảng 3.8: Ý kiến về việc cải thiện điều kiện môi trường	58
Bảng 3.9. Nhận thức của người dân về vấn đề môi trường	59
Bảng 3.10. Đánh giá tiêu chí môi trường trong xây dựng nông thôn mới.....	63
Bảng 3.11: Bảng tính toán nhu cầu sử dụng nước	65
Bảng 3.12: Bảng tính toán lượng nước thải	67
Bảng 3.13: Bảng dự báo CTR toàn xã	69

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 3.1: Các loại công thải hộ gia đình sử dụng.....	43
Hình 3.2. Các nguồn phát sinh rác thải sinh hoạt	45
Hình 3.3: Các hình thức đổ rác của hộ gia đình.....	47
Hình 3.4: Thực trạng nhà vệ sinh của các hộ gia đình.....	50
Hình 3.5: Các nguồn tiếp nhận nước thải từ nhà vệ sinh.....	51
Hình 3.6: Sơ đồ phân tích chuỗi DPSIR cho động lực chi phối “ <i>NÔNG NGHIỆP</i> ”	52
Hình 3.7: Những loại phân bón được các hộ gia đình sử dụng	53
Hình 3.8: Sơ đồ phân tích chuỗi DPSIR cho động lực chi phối “ <i>TIỂU THỦ CÔNG NGHIỆP</i> ”	55
Hình 3.9: Sơ đồ cân bằng vật chất và quan hệ giữa kinh tế và môi trường....	56
Hình 3.10: Ý kiến về việc cải thiện điều kiện môi trường.....	58
Hình 3.11. Mô hình quản lý rác thải cấp thôn (xóm) có đơn vị VSMT hoạt động	70

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề

Hiện nay phát triển nông thôn không còn là việc riêng của các nước đang phát triển mà là sự quan tâm của cả cộng đồng thế giới. Việt Nam là nước đông dân, với 80% dân số, 70% lao động nông nghiệp đang sinh sống ở vùng nông thôn. Nông thôn chiếm vị trí quan trọng trong sự nghiệp phát triển đất nước.[3]. Thực trạng nông thôn Việt Nam hiện nay còn nhiều vấn đề bất cập, so sánh với thành thị, trình độ văn hóa, đời sống vật chất, văn hóa tinh thần và khả năng tiếp cận các tiến bộ khoa học kỹ thuật của người dân nông thôn thấp hơn, cơ sở hạ tầng thiếu thốn, kém hơn cả về số lượng và chất lượng.[1]. Tuy nhiên, nông thôn có tiềm năng đất đai, tài nguyên khoáng sản phong phú, nguồn nhân lực dồi dào, đây là điều kiện thuận lợi thúc đẩy sự phát triển. Xây dựng, quy hoạch phát triển nông thôn mới nhằm sử dụng hợp lý và hiệu quả nguồn tài nguyên, nhanh chóng thay đổi bộ mặt nông thôn, phát triển nông thôn toàn diện, bền vững là nhiệm vụ cần thiết của nước ta trong giai đoạn mới.

Xây dựng nông thôn mới là bước đầu tiên để tiến tới công nghiệp hóa và hiện đại hóa. Hội nghị lần thứ 7 của ban chấp hành Trung ương Đảng khóa X đã ban hành nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 5/8/2008 về vấn đề nông nghiệp, nông dân và nông thôn. Nghị quyết đã xác định mục tiêu xây dựng nông thôn mới đến năm 2020. Ngày 16/4/2009 Thủ tướng Chính phủ đã có quyết định số 491/QĐ-TTg ban hành bộ tiêu chí quốc gia (bao gồm 19 tiêu chí) về nông thôn mới. Đây là cơ sở để chỉ đạo xây dựng mô hình nông thôn mới nhằm thực hiện các mục tiêu quốc gia về nông thôn phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội của đất nước.

Mục tiêu của việc xây dựng nông thôn mới ngoài việc phát triển kinh tế nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của cộng đồng dân cư thì việc bảo vệ môi trường sinh thái tại nơi người dân sinh sống rất quan trọng. Trong bộ tiêu chí quốc gia nông thôn mới thì tiêu chí số 17 nói về vấn đề môi trường nông thôn. Tuy nhiên, không được xem là quan trọng như một số tiêu chí khác, trong xây dựng nông thôn mới, nhiều địa phương đã “gặp khó” về tiêu chí